

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Pomocy Społecznej
Dyrektor
Magdalena Fabisiak

DPS-I.055.12.2024.AM

Warszawa, dnia 6 maja 2024 r.

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na Pani petycję z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie podwyższenia wysokości świadczeń socjalnych, uprzejmie informuję, iż zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 901) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zasada subsydiarności wyrażona w tym przepisie oznacza więc, że pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Instytucja ta ma zatem charakter pomocniczy w zakresie wsparcia osób w pokonywaniu życiowych trudności, a także dopełnia świadczenia, które prawnie zabezpieczone są przez inne systemy. Osoby ubiegające się o pomoc z systemu pomocy społecznej powinny w pierwszej kolejności skorzystać z przyznanych im przez przepisy innych ustaw uprawnień, z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz z własnych możliwości działania.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uzależnione jest od wysokości dochodu. Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w oparciu o rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie prognozy interwencji socjalnej (Dz. U. poz. 1762).

W roku, w którym przeprowadza się weryfikację, Rada Ministrów do dnia 15 maja przedstawia Radzie Dialogu Społecznego:

- 1) propozycję kwot kryteriów dochodowych;
- 2) informację o realizacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej za okres od poprzedniej weryfikacji, obejmującą liczbę świadczeniobiorców, liczbę świadczeń i ogólną kwotę wydatków na świadczenia.

Rada Dialogu Społecznego uzgadnia kryteria dochodowe w terminie do dnia 15 czerwca danego roku kalendarzowego. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza zweryfikowane kryteria dochodowe oraz m.in. maksymalną kwotę zasiłku stałego, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, do dnia 15 lipca w roku, w którym przeprowadza się weryfikację.

W przypadku gdy Rada Dialogu Społecznego nie uzgodni w przewidzianym terminie kryteriów dochodowych, Rada Ministrów ustala nie niższe niż w przedstawionej propozycji kryteria dochodowe oraz ww. kwoty, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 lipca danego roku.

Ostatnia weryfikacja kryteriów dochodowych w pomocy społecznej została przeprowadzona w roku 2021 i od 1 stycznia 2022 r., zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. 2021 r. poz. 1296), kryteria dochodowe wynoszą odpowiednio:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł (wzrost o 11%),

- dla osoby w rodzinie – 600 zł (wzrost o 14%).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa kolejna weryfikacja kryteriów dochodowych w pomocy społecznej zostanie przeprowadzona w roku 2024. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace w zakresie weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 390, z późn. zm.) kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do zasiłku rodzinnego: kryterium ogólne i kryterium dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym oraz kryterium uprawniające do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, a także wysokość świadczeń rodzinnych, w tym wysokość zasiłku pielęgnacyjnego, z wyłączeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Próg wsparcia dochodowego rodzin bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

W świetle wyżej przytoczonego art. 18 ust. 1 ustawy, wysokość kwot kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego, kryterium uprawniające do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz kwot ww. świadczeń rodzinnych, podlega procedurze weryfikacji, nie oznaczającej jednak obowiązkowej zmiany wysokości weryfikowanych kwot. Decyzję w tym zakresie podejmuje Rada Ministrów.

Zgodnie z ww. stanem prawnym kolejna weryfikacja ww. kwot przypada na 1 listopada 2024 r. i wówczas, jeśli taka będzie decyzja Rady Ministrów, zaczną obowiązywać nowe kryteria dochodowe i wysokości poszczególnych świadczeń rodzinnych, w tym zasiłku pielęgnacyjnego.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż przesłanki przyznania świadczenia w postaci renty socjalnej reguluje ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej. Na jej podstawie renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej — przed ukończeniem 25. roku życia,
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej.

Renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podwyższenie renty socjalnej następuje z urzędu, a jeżeli wypłata renty została wstrzymana - po jej wznowieniu. Od dnia 1 marca 2023 r. renta socjalna wynosi 1588,44 zł, natomiast od dnia 1 marca 2024 r. - 1780,96 zł (wzrost o 192,52 zł). Kwota renty socjalnej uległa znacznemu podwyższeniu od roku 2015, kiedy to wynosiła 739,58 zł. Jej kwota odpowiadała wówczas 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Jak wynika z powyższych przepisów osobie posiadającej uprawnienie do renty z tytułu niezdolności do pracy renta socjalna nie przysługuje.

Analogiczna zasada obowiązuje w systemie świadczeń emerytalno-rentowych. Art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

Mimo ogólnej zasady wyłączenia prawa do zbiegu dwóch świadczeń rentowych, zawartego w przytoczonych powyżej przepisach, przewidziano wyjątkowe rozwiązanie polegające na możliwości jednoczesnego pobierania renty socjalnej i renty rodzinnej, z pewnym ograniczeniem kwotowym (art. 9 ustawy o rencie socjalnej). W przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200 % kwoty najniższej renty

z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Ponadto uprzejmie informuję, że obecnie przedmiotem prac legislacyjnych w Sejmie RP jest obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej (druk nr 30). W dniu 25 stycznia 2024 r. odbyło się pierwsze czytanie projektu na posiedzeniu Sejmu X kadencji i projekt został przekazany do prac Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, a następnie do Podkomisji stałej do spraw osób z niepełnosprawnościami i włączenia społecznego. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w związku z faktem, że ustawa jest przedmiotem prac parlamentarnych, to ostateczny kształt ustawy uzależniony jest od przebiegu dalszych prac legislacyjnych, uwzględniających również możliwe zmiany projektowanych regulacji prawnych. Na chwilę obecną ww. projekt ustawy nie przewiduje regulacji w zakresie zmiany zasad przyznawania renty socjalnej.

Z wyrazami szacunku

Magdalena Fabisiak

Dyrektor

Departamentu Pomocy Społecznej

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/